

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra soukromoprávních disciplín

Právní aspekty přijetí do služebního poměru

Bakalářská práce

Legal Aspects of Admission into Service Relationship

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

PhDr. Mgr. Flekal Zbyněk MBA

AUTOR PRÁCE

Špinar Šimon

PRAHA

2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Právní aspekty přijetí do služebního poměru“ vypracoval samostatně, kdy jsem všechny citace z použitých zdrojů řádně vyznačil v textu. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze, dne 1.3.2022

.....

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá právními aspekty pro přijetí do služebního poměru. Seznamuje se všemi podmínkami pro vznik služebního poměru u bezpečnostních sborů, vojáků z povolání a státní služby. Popisuje druhy služebních poměrů a některé výhody a nevýhody s nimi spojené. Vysvětluje všechny právní aspekty pro služební zařazení, včetně služební hodnosti. Závěr každé kapitoly vysvětluje právní aspekty vzniku služebního poměru po úspěšném dokončení přijímacího řízení.

Klíčová slova

Služební poměr

Právní aspekty

Bezpečnostní sbory

Voják

Správní úřad

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the legal aspects of employment. It acquaints with all the conditions for the establishment of employment with the security forces, professional soldiers and the civil service. It describes the types of employment and some of the advantages and disadvantages associated with them. It explains all legal aspects for employment, including rank. The conclusion of each chapter explains the legal aspects of employment after the successful completion of the admission procedure.

Key words

Employment (relationship)

Legal aspects

Security forces

Soldier

Administrative office

Obsah

Úvod.....	6
1 Služební poměr bezpečnostních sborů.....	8
1.1 Druhy služebních poměrů.....	9
1.1.1 Služební poměr na dobu určitou.....	9
1.1.2 Služební poměr na dobu neurčitou.....	10
1.1.3 Náborový příspěvek.....	11
1.2 Služební zkouška.....	12
1.3 Předpoklady k přijetí do služebního poměru.....	13
1.3.1 Státní občanství.....	14
1.3.2 Písemná žádost.....	15
1.3.3 Dovršení věku 18 let.....	15
1.3.4 Bezúhonnost.....	16
1.3.5 Zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost.....	18
Osobnostní způsobilost.....	19
Zdravotní způsobilost.....	21
Fyzická způsobilost.....	21
1.3.6 Svěprávnost.....	23
1.3.7 Stupeň vzdělání.....	23
1.3.8 Oprávnění seznamovat se s utajovanými informacemi.....	25
1.3.9 Členství politické strany nebo hnutí.....	26
1.3.10 Jiná výdělečná činnost.....	26
1.4 Vznik služebního poměru.....	27
2 Služební poměr vojáků z povolání.....	29
2.1 Podmínky povolání do služebního poměru.....	30
2.1.1 Státní občanství.....	30
2.1.2 Vojenská přísaha.....	30
2.1.3 Členství ve stranách, hnutích nebo organizacích.....	31
2.1.4 Bezúhonnost.....	31
2.1.5 Kvalifikační předpoklady pro služební zařazení.....	32
2.1.6 Zdravotní způsobilost.....	34
2.2 Povolání do služebního poměru.....	36
3 Služební poměr ve státní službě.....	38

3.1	Druhy služebního poměru.....	39
3.2	Úřednická zkouška	39
3.3	Podmínky pro přijetí do služebního poměru	42
3.4	Předpoklady pro služební místo.....	43
3.5	Rozhodnutí o přijetí a zařazení na služební místo	45
3.6	Vznik služebního poměru	46
4	Závěr.....	47
	Seznam použité literatury:.....	51

Úvod

Bakalářská práce se zaměřuje na vznik služebního poměru ve všech odvětvích, kde náplň práce vyžaduje jistá specifika, která jsou odlišná od běžných zaměstnání řídicích se zákoníkem práce. Proto v této práci bude vysvětleno, co znamená být ve služebním poměru a jaké náležitosti, výhody i omezení to s sebou přináší. Dále je důležité si uvědomit, že i mezi služebními poměry je rozdíl, a to vzhledem ke konkrétnímu zařazení zaměstnanců, od čehož se odvíjí i následné požadavky pro přijetí jednotlivých uchazečů.

V první části bakalářské práce bude vysvětleno, co vše musí uchazeč podstoupit a splnit, aby se mohl stát příslušníkem bezpečnostních sborů České republiky. Jednotlivé právní aspekty budou rozepsány a blíže přiblíženy do reálného prostředí, následně budou nastíněny problematiky, které byly nalezeny v rámci bližšího studování zákonů z pohledu příslušníka bezpečnostních sborů.

V části druhé budou uvedeny požadavky, které musí uchazeč splnit, aby mohl být povolán do služby a stát se vojákem z povolání. Následně bude nastíněno, co obnáší služební poměr u vojáků z povolání a právní úpravy jejich zařazování na služební pozice. Tato kapitola bude završena vypsáním náležitostí pro povolání do služby.

Poslední obsahovou částí bude část třetí, zaměřená na výběrové řízení pro uchazeče o služební poměr ve státní službě. Státní služba má specifické vlastnosti, kterými se zcela odlišuje od předchozích dvou služebních poměrů. V této kapitole bude nastíněno, proč jsou zaměstnanci státní služby řazeni mezi pracovníky ve služebním poměru a jaké podmínky musí uchazeči splnit, aby mohli být zaměstnanci ve služebním poměru. Rozepsán bude průběh výběrového řízení včetně podmínek, které musí výběrové řízení dodržovat, aby bylo platné.

V samotném závěru budou vyhodnoceny cíle této práce, kdy jedním z nich je celkové shrnutí všech druhů služebních poměrů a poukázání na jejich jednotlivé rozdíly. Dalším cílem této práce bude poukázání na možné nedostatky v jednotlivých zákonech. Dále budou shrnuty veškeré výše nabyté informace, které z pohledu mé osoby obsahují nějaké komplikace, včetně zjištěných nedostatků z jednotlivých kapitol. Následovat bude zhodnocení z pohledu

příslušníka bezpečnostních sborů, zdali jsou podmínky pro přijetí do služebního poměru podhodnocené nebo naopak nadhodnocené. Pro dosažení těchto cílů, bylo užito metod komparace, analogie a analýzy.

1 Služební poměr bezpečnostních sborů

Primárním a aktuálním zákonem v problematice služebního poměru je zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. č. 361/2003Sb.“). Tímto zákonem se řídí všichni zaměstnanci (dále jen "příslušník") veškerých bezpečnostních sborů České republiky.

Bezpečnostních sborů je v České republice celkem sedm, a jsou to jmenovitě: Policie České republiky (dále jen „PČR“), Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen GIBS), Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.¹

V čele PČR je policejní prezident, Hasičského záchranného sboru České republiky je generální ředitel, Celní správy České republiky je generální ředitel Generálního ředitelství cel, Vězeňské služby České republiky je generální ředitel, GIBS je ředitel, Bezpečnostní informační služby je ředitel a Úřadu pro zahraniční styky a informace je ředitel (dále jen "ředitel bezpečnostního sboru"). Jedno funkční období ředitele bezpečnostního sboru trvá po dobu pěti let. Na post ředitele nemůže být tentýž příslušník ustanoven na více než dvě funkční období v řadě.²

Každý příslušník těchto bezpečnostních sborů je ve služebním poměru k České republice jako takové. Veškerá práva a povinnosti, na které má příslušník nárok od České republiky, plní vůči němu daný bezpečnostní sbor, pod kterým je daný příslušník vedený. Každý jednotlivý příslušník plní výkon služby dle svého služebního zařazení, místní a věcné příslušnosti určené zákonem.³

Příslušník bezpečnostních sborů je vázán povinnostmi, které jej částečně zbavují některých práv, a to po celou dobu trvání služebního poměru. Na druhou stranu, každý příslušník získává i benefity spojené se služebním poměrem, se kterými se v civilním zaměstnání občan neseťká. Za hlavní výhody pro nové

¹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 1.

² Tamtéž.

³ Tamtéž.

uchazeče lze považovat výsluhový příplatek (dále jen „výsluha“), na který má nárok každý příslušník po odsloužení 15 let. Každým následujícím rokem v bezpečnostních sborech tento příspěvek narůstá po dobu služby do 30 let. Po odchodu příslušníka ze služby mu je tato výsluha proplácena do doby, než bývalý příslušník dosáhne nároku na důchod.⁴

Dalším výrazným benefitem je 6 týdnů dovolené, možnost zažádat o služební nebo studijní volno s nárokem na služební příjem. Dále také bezplatné ubytování, ozdravné pobyty či náhrady výdajů za cesty nebo stravu. Za další velký benefit může být považována i „jistota práce“, kdy příslušník nemůže být propuštěn, dokud nebude naplněna některá z podmínek pro propuštění dle ustanovení (dále jen „ust.“) § 42 zákon č. 361/2003 Sb.

1.1 Druhy služebních poměrů

Druhy služebních poměrů jsou rozlišovány na služební poměr na dobu určitou a na služební poměr na dobu neurčitou. Pro oba tyto služební poměry platí jistá pravidla a podmínky. Od těchto podmínek a pravidel se odvíjí to, který z výše uvedených služebních poměrů bude u příslušníka uplatněn. V této kapitole bude popsán i náborový příspěvek, který souvisí se vznikem služebního poměru.

1.1.1 Služební poměr na dobu určitou

Každý nový příslušník po přijetí do bezpečnostního sboru bude zařazen do služebního poměru na dobu určitou, ta trvá po dobu 3 let.⁵

Nový příslušník, který již v minulosti byl ve služebním poměru bezpečnostního sboru nebo byl voják z povolání po dobu alespoň 3 let, kdy však neměl služební poměr na dobu neurčitou, bude přijat do služebního poměru na dobu určitou v trvání 1 roku. Toto platí, jestliže od ukončení předchozího služebního poměru neuplynula delší doba nežli 5 let.⁶

⁴ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 158.

⁵ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 10 odstavec 1.

⁶ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 10 odstavec 2.

To znamená, že nový příslušník bezpečnostních sborů, který nenaplní výše zmíněné podmínky, nemůže být rovnou přijat na dobu neurčitou. Toto neplatí, pokud se jedná o zařazení ředitele zpravodajské služby nebo ředitele GIBS.

1.1.2 Služební poměr na dobu neurčitou

Příslušník, kterému uplynul služební poměr na dobu určitou, kdy před vypršením této doby úspěšně vykonal služební zkoušku a dosahuje ve služebním hodnocení alespoň dobrých výsledků při vykonávání služby, bude zařazen do služebního poměru na dobu neurčitou, a to následujícím dnem po ukončení jeho služebního poměru na dobu určitou.⁷

Příslušník, který již v minulosti byl ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru na dobu neurčitou nebo byl vojákem z povolání po dobu minimálně 3 let, bude zařazen do služebního poměru na dobu neurčitou, jestliže od ukončení předchozího služebního poměru neuplynula delší doba nežli 5 let.⁸

Výjimku tvoří ředitel zpravodajské služby nebo ředitel GIBS, kteří jsou přijati do služebního poměru na dobu neurčitou v den vzniku služebního poměru⁹

V případě nového příslušníka je po přijetí do služebního poměru ve zkušební době, která trvá po dobu 6 měsíců. Během tohoto období může bezpečnostní sbor nebo příslušník zrušit služební poměr, a to i bez uvedení důvodů.¹⁰

V případě, že se bude jednat o ukončení služebního poměru ze strany bezpečnostního sboru, služební poměr bude příslušníkovi ukončen po 5 kalendářních dnech od doby, kdy bude příslušníkovi doručeno rozhodnutí služebního funkcionáře o ukončení služebního poměru.¹¹

⁷ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 11 odstavec 1.

⁸ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 11 odstavec 2.

⁹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 11 odstavec 3.

¹⁰ Zákon č. 247/2017 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 41a.

¹¹ Tamtéž.

Pokud příslušník chce ukončit služební poměr ze své vlastní vůle, musí podat písemné oznámení služebnímu funkcionáři, toto oznámení musí podat před uplynutím zkušební doby.¹²

1.1.3 Náborový příspěvek

S přijetím nových příslušníků do bezpečnostních sborů přímo souvisí i náborový příspěvek, kterým lze motivovat nové uchazeče, aby byl doplněn personální stav a tím zajištěn správný chod bezpečnostního sboru.

Aby bylo možné novým uchazečům nabídnout náborový příspěvek, musí to být ustanoveno ředitelem bezpečnostního sboru, a to oficiálním služebním předpisem. Tento předpis musí obsahovat konkrétní výši náborového příspěvku a za jakých podmínek bude udělen. Náborový příspěvek může být v rozsahu 30 000 Kč až 150 000 Kč.¹³

Příkladem může být Praha a Středočeský kraj; jestliže budou mít silný podstav příslušníků, bude v těchto lokalitách schválen náborový příspěvek ve výši 150 000 Kč. Jelikož ostatní kraje nemají takto drastický personální podstav, v těchto krajích bude schválen náborový příspěvek ve výši 50 000 Kč.

Podmínky pro udělení náborového příspěvku:

- „a) ředitel bezpečnostního sboru stanoví, že příslušníkům lze přiznat náborový příspěvek,*
- b) příslušníkovi uplynula zkušební doba,*
- c) služební poměr příslušníka trvá méně než 1 rok,*
- d) příslušníkovi nebyl v minulosti náborový příspěvek přiznán, a*
- e) příslušník s přiznáním náborového příspěvku souhlasí.“¹⁴*

S přiznáním a udělením náborového příspěvku je spojen závazek k setrvání ve služebním poměru po dobu 6 let. Pokud by příslušník tento závazek porušil, je

¹² Tamtéž.

¹³ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 135a.

¹⁴ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 135a odstavec 3.

povinen vrátit část vyplaceného příspěvku, kdy částka, kterou je příslušník povinen vrátit, je počítána poměrně podle doby, kterou strávil ve služebním poměru.¹⁵

Existují i výjimky, kdy příslušník, kterému skončil služební poměr před vypršením výše uvedených 6 let, nemusí vracet žádnou část z náborového příspěvku. Povinnost vracet část vyplacené částky platí v případech uvedených dle ust. § 42 odst. 1 písm. a) až f), i) a m) nebo § 42 odst. 3 písm. c) zákon č. 361/2003 Sb.¹⁶

1.2 Služební zkouška

Každý příslušník má ze zákona nárok vykonat služební zkoušku. Před uplynutím doby určité, nejdříve však 6 měsíců a nejdéle 1 měsíc před ukončením doby určité příslušník vykoná služební zkoušku.¹⁷

Služební zkouška se skládá ze dvou částí, a to písemné a ústní, popřípadě se může skládat také z praktické části. Vykonáním této zkoušky je příslušník testován, zdali má potřebné znalosti a vědomosti k zařazení do služebního poměru na dobu neurčitou.¹⁸

Služební zkouška musí být vykonávána za přítomnosti zkušební komise, která je složena z minimálně 3 členů. Komisi jmenuje a odvolává ředitel bezpečnostního sboru nebo jím jmenovaný služební funkcionář. Pokud příslušník úspěšně vykoná služební zkoušku, bude mu předsedou komise vystaveno písemné osvědčení o úspěšném dokončení služební zkoušky.¹⁹

Pokud příslušníkovi zabraňuje vykonat služební zkoušku nějaká závažná překážka, jako například vážné zdravotní onemocnění, úraz nebo těhotenství a mateřská dovolená, služební funkcionář prodlouží trvající služební poměr na dobu určitou po potřebnou dobu, jakmile opadnou tyto překážky k provedení

¹⁵ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 135a odstavec 4.

¹⁶ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 135a odstavec 5.

¹⁷ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 12 odstavec 1.

¹⁸ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 12 odstavec 2.

¹⁹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 12 odstavec 3.

služební zkoušky, bude ji moci příslušník vykonat do 1 měsíce po opadnutí této závažné překážky.²⁰

Jestliže příslušník vykonal služební zkoušku s neúspěšným výsledkem, má právo na její opakování. Opravná služební zkouška je vykonávána před zkušební komisí, kterou tvoří jiní pověřeni funkcionáři, nežli tvořili tu předešlou. Opravnou zkoušku může příslušník absolvovat nejdříve po 2 týdnech od první zkoušky a nejpozději před vypršením doby určité. Opravnou služební zkoušku může příslušník absolvovat pouze jednou.²¹

Veškeré náležitosti služební zkoušky stanovuje vláda nařízením, zejména se jedná o způsob přípravy, obsah služební zkoušky, průběh, hodnocení a ukončení.²²

Za období 2021 během měsíce srpna služební zkouška pro příslušníky PČR probíhala tak, že uchazeči dostali písemnou formou 25 otázek zaměřených na výkon služby a celkový chod PČR. Jakmile uchazeč splnil minimální počet bodů pro úspěšné dokončení testu, přesunul se na zkoušku ústní, kde si náhodně vylosoval jednu otázku z každého okruhu A, B a C. Okruhy A a B byly zaměřeny na celkový chod policie, kriminalistiku a další všeobecné znalosti o policii ČR. Okruh C byl zaměřen na služební zařazení daného uchazeče, tzn.: pořádková policie, dopravní policie, cizinecká policie atd. Po vylosování otázek měl 15 minut na přípravu ke zkoušce, kdy celá příprava probíhala za přítomnosti a dohledu komise.

1.3 Předpoklady k přijetí do služebního poměru

Pro přijetí do služebního poměru u bezpečnostních sborů musí uchazeč splňovat několik podmínek, které je nutné splnit nebo doložit. Celkem se jedná o 10 různých podmínek, které uchazeč plní během přijímacího řízení nebo je musí splnit před zahájením, kdy tyto potřebné podmínky pouze následně doloží či dokáže předepsaným způsobem.

²⁰ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 12 odstavec 4.

²¹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 12 odstavec 5.

²² Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 12 odstavec 6.

Konkrétně se jedná o podmínku státního občanství, písemné žádosti, dovršení věku 18 let, bezúhonnosti, zdravotní, osobnostní a fyzické způsobilosti, svéprávnosti, minimálního dosaženého vzdělání, oprávnění pro seznamování se s utajovanými informacemi, nebýt členem politické strany či hnutí a nemít příjem z jiné výdělečné činnosti.

Jak je možné vidět, některé z podmínek jsou pro někoho dosažitelné snáz a některé zase obtížněji. Z těchto důvodů si uchazeč musí ujasnit, zdali je ochoten všechny podmínky splňovat a přizpůsobit služebnímu životu i svůj život osobní. Přizpůsobením osobního života je myšleno, že každý občan, který se stane příslušníkem bezpečnostních sborů, se dobrovolně vzdává některých svých práv. Některá omezení práv příslušníka spojená s přijetím do služebního poměru jsou více rozepsaná v celé první kapitole.

1.3.1 Státní občanství

První a hlavní podmínkou pro přijetí do služebního poměru je, že uchazeč musí být státním občanem České republiky (dále jen „ČR“). Státní občanství ČR může být nabyto hned několika způsoby, kdy hlavní dva jsou níže uvedeny.²³

- a) Narozením: pokud je alespoň jeden z rodičů státním občanem ČR v den narození dítěte.²⁴
- b) Udělením: pokud žadatel splňuje podmínky pro udělení státního občanství ČR, kdy všechny tyto podmínky jsou uvedeny v zákoně č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů § 14.²⁵

Způsobů, jak nabýt české státní občanství je několik. Pro potřeby této bakalářské práce již nejsou potřeba dále rozepisovat. K prokázání příslušnosti se uchazeč musí prokázat občanským průkazem nebo pasem ČR.

²³ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 13.

²⁴ Zákon 86/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů § 4.

²⁵ Zákon 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů § 13.

1.3.2 Písemná žádost

Nezbytnou podmínkou, bez které nelze zahájit přijímací řízení s uchazečem, je písemná žádost o přijetí do služebního poměru k bezpečnostním sborům. Podáním žádosti však není zaručeno, že uchazeč bude přijat, jedná se jen o prvotní krok. Po podání písemné žádosti je uchazeč zařazen do procesu přijímání, kdy je ověřováno, jestli uchazeč splňuje všechny nutné podmínky pro přijetí.

1.3.3 Dovršení věku 18 let

Z důvodu, že bezpečnostní sbory jsou represivní složkou, kdy je třeba v některých případech a v souladu se zákony vynucovat pořádek nebo práva, je důležité, aby tito zaměstnanci byli zletilí a tím plně svéprávní, a tudíž odpovědní za své jednání. Zletilosti v ČR občan dosahuje dovršením 18 let.²⁶ Od toho se odvíjí i skutečnost, že po členech bezpečnostních sborů je vyžadováno řídičské oprávnění skupiny B, kdy však toto není podmínkou pro přijetí.

Jedním z důležitých faktorů může být i fakt, že ve věku 18-19 let většina studentů ukončuje střední školu (úspěšné dokončení střední školy je také jedna z podmínek pro přijetí do služebního poměru, viz kapitola 1.3.7). Ukončení střední školy je v mnoha případech jedním z nejdůležitějších rozhodnutí lidského života. Konkrétně, zdali bude dotyčná osoba dále studovat, nebo si bude hledat zaměstnání. Proto by bezpečnostní sbory mohly přijít o spousty uchazečů a tím i o spousty příslušníků, kdyby věk pro přijetí byl stanoven například na 21 let, jako tomu je u Městské policie. Spousty mladých lidí by pak mohl odradit fakt, že si musejí hledat jiné zaměstnání, z kterého by se jim už po dovršení 21 let nechtělo odejít, aby se mohli stát příslušníkem bezpečnostních sborů.

Dalším pádným důvodem je, že členové některých bezpečnostních sborů jsou vyzbrojeni osobními palnými zbraněmi, na které jsou řádně cvičeni a mají oprávnění je v nutných případech použít.

²⁶ Zákon č. 89/2012Sb., Občanský zákoník § 30.

U některých bezpečnostních sborů je možné absolvovat některé kurzy nebo školení, které pak příslušníci využívají při výkonu služby. Mohou to být školení na jiné řídičské oprávnění (skupiny C, D1, D, atd.) nebo zbrojní průkaz (Hasičský záchranný sbor – vodní řezačka {COBRA}) a mnohé další, kdy většina těchto oprávnění jsou v civilním prostředí podmíněné 18. rokem občana. Dalším důvodem, který je již zmíněn výše, je potřeba, aby si držitel těchto oprávnění byl zcela vědom možných následků a důsledků, které mohou nastat použitím předmětů nebo prostředků, na které byl vyškolen.

1.3.4 Bezúhonnost

Bezúhonností se rozumí, že osoba, která žádá o přijetí do služebního poměru, nesmí být v minulosti odsouzena za úmyslný trestný čin (dále jen „TČ“) nebo TČ spáchaný z nedbalosti, a to za konkrétních podmínek, které jsou doslovně citovány níže.

„a) v posledních 10 letech pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody nepřevyšující 2 roky,

b) v posledních 15 letech pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody převyšující 2 roky, avšak nepřevyšující 5 let,

c) pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody vyšší než 5 let nebo k výjimečnému trestu, nebo

d) v posledních 5 letech pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, jestliže jeho jednání, kterým spáchal trestný čin, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,

e) jehož trestní stíhání pro úmyslný trestný čin bylo na základě pravomocného rozhodnutí o schválení narovnání zastaveno, a od tohoto rozhodnutí ještě neuplynulo 5 let, je-li jednání, kterým spáchal trestný čin, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka,

f) jehož trestní stíhání pro úmyslný trestný čin bylo pravomocně podmíněně zastaveno, a od uplynutí zkušební doby nebo lhůty, v níž má být rozhodnuto, že se osvědčil, neuplynulo ještě 10 let, nebo bylo v trestním řízení, které bylo proti němu vedeno, rozhodnuto o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání a od tohoto rozhodnutí ještě neuplynulo 5 let, je-li jednání, kterým spáchal trestný čin, v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka.²⁷

Výše uvedené body byly v souvislosti s trestním stíháním. Uchazeč se za bezúhonného nepovažuje, pokud by byl v minulosti pravomocně uznán vinným z přestupku, a pokud by jednání, kterým tento přestupek spáchal, bylo v přímém rozporu s požadavky, jež jsou od příslušníka vyžadovány. Za bezúhonného se rovněž nepovažuje uchazeč, který je závislý na alkoholu, jiných psychotropních látkách či jiných činnostech, nebo tyto znaky vykazuje. V rámci bezúhonnosti není přihlíženo k zahlazení odsouzení, ke kterému došlo na základě rozhodnutí prezidenta nebo jiného zvláštního právního předpisu, i když na základě této skutečnosti je na uchazeče pohlíženo jako na neodsouzeného.²⁸

V citaci z odstavce a) by se dalo za příklad uvést TČ dle ust. § 150 odst. 1 neposkytnutí pomoci zákon č. 40/2009Sb., Trestní zákoník (dále jen „z. č. 40/2009Sb.“), kdy občan úmyslně neposkytne první pomoc osobě, která je ohrožena na životě nebo jí hrozí vážná újma na zdraví, a to i přesto, že občan poskytující první pomoc by nebyl vystaven žádnému nebezpečí.²⁹

V citaci z odstavce c) lze dále za příklad uvést TČ dle ust. § 140 odst. 1 vražda zákon č. 40/2009Sb.³⁰

Podmínka bezúhonnosti je nesmírně důležitá a logická. Jelikož jsou bezpečnostní sbory většinou represivními složkami, je potřeba, aby příslušníci nebyli z řad veřejnosti napadáni kvůli své nedávné minulosti a tím na celý sbor nevrhali „špatné světlo“.

Podmínka bezúhonnosti však není zcela vyřešeným problémem, tento problém uvádějí ve své knize autoři Petr Tomek a Zdeněk Fiala. Ve zmiňované

²⁷ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 14.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Zákon č. 40/2009Sb., Trestní zákoník § 150.

³⁰ Zákon č. 40/2009Sb., Trestní zákoník § 140.

knize tito autoři pojednávají o tom, že všichni příslušníci se mohou zaměřovat na konkrétní protiprávní problematiku v rámci kariérního růstu a posunu. Pokud však byli za tento trestný čin v minulosti odsouzeni, mohli by být daní příslušníci bezpečnostní hrozbou pro celý útvar.³¹

Příkladem může být ust. § 283 odst. 1 zákon č. 40/2009Sb., Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy – pokud občan například v 18 letech vyráběl pervitin, následně byl zadržen a odsouzen na 3 roky. Po skončení trestu a uběhnutí lhůty 15 let by se tento občan mohl stát příslušníkem PČR, kde by se následně mohl stát kriminalistou se zaměřením na drogy a jiné psychotropní látky.

Tímto vzniká výše zmíněný problém, kdy není nikterak v zákoně ošetřeno, že člověk, který sice splní podmínky pro přijetí do služebního poměru, ale má kriminální minulost, se i přesto může zabývat činností, za kterou byl v minulosti odsouzen. Může tak vzniknout bezpečnostní riziko i únik citlivých informací, pokud by tento člověk byl i nadále v kontaktu se zájmovými lidmi a kriminálním podsvětím.

Na druhou stranu by se mohlo pojednávat i o diskriminaci, pokud by člověk splnil všechny potřebné náležitosti pro přijetí do služebního poměru, ale ani tak by mu nebylo umožněno zabývat se problematikou a prací, která by ho zajímala.

Z druhého pohledu, takovýto člověk může zároveň být i velmi vítanou posilou, jelikož má zkušenosti a bohaté povědomí o této kriminální problematice. Nemluvě o možné infiltraci do zájmových skupin nebo organizací.

1.3.5 Zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost

Z důvodu, že se každý příslušník bezpečnostních sborů během výkonu služby může dostat do situací, které jsou fyzicky a psychicky extrémně náročné, je potřeba, aby každý uchazeč byl prověřován, zdali má předpoklady, aby tuto činnost mohl vykonávat.

³¹Tomek, P., Fiala, Z., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem k 1. 10. 2019. 3. aktualizované vyd. Olomouc: Anag, 2019, ISBN 978-80-7554-234-2, strana 82-83.

Osobnostní způsobilost

Uchazeč je prověřován hned v několika aspektech. Zjišťuje se, zda je uchazeč po psychické stránce v pořádku a má potřebné předpoklady pro bezpečnostní sbory. Uchazeč se v předepsaném termínu dostaví k pověřenému psychologovi³², který může, ale nemusí být také ve služebním poměru, nicméně je pověřen diagnostikováním nových uchazečů. Během psychologického posuzování jsou prověřovány uchazečovy osobnostní rysy, inteligence, agrese, práce ve stresu a pod tlakem, komunikace s okolím. Musí být sebekritický, zároveň musí umět prosadit své názory a mnoho dalších kritérií.³³ Z tohoto důvodu je psychologické vyšetření časově náročné a trvá v řádu několika hodin, kdy je uchazeč po celou dobu pozorován, jak tento psychický tlak a náročnost celého procesu na něho působí.

Není žádným tajemstvím, že psychologické vyšetření a psychická způsobilost jsou největší překážkou pro nové uchazeče. Po skončení tohoto procesu je k dalšímu prověřování (fyzickému a zdravotnímu) puštěno okolo 50 % celkových uchazečů. Některým neúspěšným uchazečům je v rámci zjištěných výsledků povoleno psychologické testy k bezpečnostním sborům opakovat po uplynutí 1 roku, a to z důvodu menších nedostatků, jako je například mentální nevyzrálost. Tato výjimka je udělována velmi zřídka a je zcela na posudku psychologa. Zbytku neúspěšných uchazečů, jejichž výsledky byly nevyhovující požadavkům, je sděleno, že opakovat tento proces mohou nejdříve po uplynutí 2 let. Tato doba je určena z důvodu, že člověk se za dobu 2 let může zcela emocionálně, sociálně i osobnostně změnit.

Například nových uchazečů k PČR pro hl. m. Praha bylo za rok 2020 celkem 5153, z těchto uchazečů úspěšně dokončilo psychologické vyšetření 52.1%.³⁴

Někteří z neúspěšných uchazečů následně podávají návrh na přezkoumání k vedoucímu psychologického pracoviště z důvodu domnění, že se psycholog provádějící jejich vyšetření mýlí. Na tento návrh má uchazeč ze zákona právo

³² Vyhláška č. 474/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 487/2004 Sb. § 4.

³³ Sbírka zákonů 487/2004., Vyhláška ze dne 7. září 2004, o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru § 1.

³⁴ Výroční zpráva-rok 2020.

a každý tento návrh musí být řádně prošetřen a přezkoumán. Přezkoumání provádí vedoucí psychologického pracoviště za účasti několika dalších psychologů, kteří nebyli přítomni u prvotního přezkoušení.³⁵

Například z neúspěšných uchazečů k PČR pro hl. m. Praha za rok 2020 celkem 304 uchazečů podalo návrh na přezkoumání, z tohoto množství bylo při přezkoumání v 90.8 % potvrzeno původní rozhodnutí posuzujícího psychologa.³⁶

Novodobým problémem jsou moderní technologie a hlavně internet, na kterém se dá najít velké množství informací a podobné psychologické testy. Díky tomu se na psychologické testy mohou uchazeči částečně připravit a snažit se odpovídat ne podle skutečnosti, ale podle předem zjištěných informací. Výsledkem můžou být zcela viditelné lži v průběhu prověřování, anebo i splnění všech požadavků pro postoupení do dalších fází přijímacího řízení pro přijetí do služebního poměru.

U PČR je možné takovéto úmyslné obelhání psychologických testů objevit, a to takzvanými „výběrovými kempy“, kam úspěšné uchazeče psycholog posílá. Výběrové kempy pořádají jen některé kraje a trvají většinou 2 dny (sobota a neděle) a jsou konány převážně ve velkých městech (Praha, Brno apod.). Na kempech uchazeči podstoupí fyzické prověrky, fyzicky náročné úkoly a modelové situace spojené s policií, zároveň je vše pod dozorem několika policejních psychologů, kteří si o každém účastníkovi dělají poznámky a píší si posudky. Ty pak srovnávají s jeho předchozími psychologickými výsledky, jestli se shodují s realitou, když je pod skutečným psychickým a fyzickým vyčerpáním. Pokud se ukáže, že výsledky psychologických testů se s realitou neshodují, tak i přes předchozí úspěšné splnění bude tento uchazeč vyřazen, a to za stejných podmínek, jako kdyby nesplnil předchozí psychologické vyšetření.

Požadované osobnostní požadavky se liší podle toho, ke kterému bezpečnostnímu sboru se uchazeč hlásí. Žádné psychologické vyšetření není jednotné pro všechny bezpečnostní sbory. To znamená, že pokud se uchazeč hlásí například k vězeňské službě a vše úspěšně splní, nemůže si být jistý, že úspěšně splní přijímací řízení i k hasičskému záchrannému sboru nebo PČR.

³⁵ Sbírka zákonů 487/2004., Vyhláška ze dne 7. září 2004, o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru § 6.

³⁶ Výroční zpráva-rok 2020.

Zdravotní způsobilost

Uchazeč se musí podrobit vstupní lékařské prohlídce, během které je posuzován jeho zdravotní stav, a to jak na základě zdravotní karty od jeho praktického lékaře, již je uchazeč povinen doložit, ale také na základě následných specifických vyšetření, potřebných k vykonávání konkrétních služebních úkolů na služebním místě, kam má být uchazeč zařazen.³⁷

Při vstupní prohlídce není výjimkou, že se uchazeči podrobují specifickým odborným vyšetřením u lékařů, kteří mají smlouvu s daným sborem, nebo jdou ke specializovanému lékaři s písemnou žádostí na konkrétní vyšetření. Ve většině bezpečnostních sborů se nad rámec dat z lékařské karty proěřuje také srdce, zrak a sluch uchazečů.

Jakmile se uchazeč podrobí lékařské prohlídce, dostane lékařský posudek zhodnocující jeho zdravotní způsobilost a stav.³⁸ Jestliže uchazeč úspěšně projde zdravotní prohlídkou, obdržené potvrzení o zdravotní způsobilosti mu platí následující 2 roky. Pokud se z uchazeče stane příslušník bezpečnostních sborů, musí před vypršením zdravotní způsobilosti absolvovat periodickou zdravotní prohlídku, díky které může i nadále vykonávat výkon služby. Všechny tyto lékařské prohlídky, ať vstupní nebo periodické, mají maximální platnost pouze 2 roky. Každá posuzovaná osoba má právo na přezkoumání lékařského posudku o zdravotní způsobilosti.³⁹

Příslušníci, kteří během výkonu své služby užívají výstražné zvukové a rozhlasové zařízení (dále jen „VRZ“), se musejí podrobovat lékařskému vyšetření nad rámec periodické prohlídky. Stejně jako periodickou prohlídku, tak i toto vyšetření provádí služební lékař, který je každému příslušníkovi přidělen.

Fyzická způsobilost

Fyzická způsobilost není u všech bezpečnostních sborů pravidlem. Tuto podmínku stanovuje ředitel bezpečnostního sboru služebním předpisem podle

³⁷ Vyhláška č. 226/2019 Sb., o zdravotní způsobilosti ke službě v bezpečnostních sborech § 1.

³⁸ Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách § 42.

³⁹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 79.

služebního místa, kam bude příslušník zařazen.⁴⁰ Z tohoto důvodu je u některých bezpečnostních sborů stanoveno fyzické přezkoušení v rámci přijímacího řízení uchazeče o služební poměr. Pokud však toto fyzické přezkoušení uchazeč nesplní, je to důvod pro nepřijetí do služebního poměru. Z pravidla má však uchazeč možnost si neúspěšné fyzické testy za nějaký čas zopakovat a tím splnit podmínky pro přijetí. U uchazečů k PČR pro Prahu, je z celkového množství okolo uchazečů 30-40 % neúspěšných při provádění fyzických testů.

Všichni příslušníci bezpečnostních sborů jsou vázáni základní povinností příslušníka, viz ust. § 45 odst. 1 písm. d) z. č. 361/2003Sb., který uvádí, že každý příslušník je povinen udržovat svoji fyzickou zdatnost potřebnou k vykonávání práce podle svého zařazení, kdy je také povinen se podrobovat jejímu ověření za přítomnosti služebního funkcionáře.⁴¹

Z tohoto důvodu jsou u příslušníků PČR, hasičského záchranného sboru, celní správy nebo vězeňské služby i u příslušníků pracujících v kancelářích stanoveny minimální fyzické testy, kterým jsou povinni se ve stanoveném období podrobit. V zákoně již není nikde uvedeno, že příslušník bezpečnostních sborů, který nesplní fyzické přezkoušení a nesnaží se o udržování své fyzické zdatnosti, musí být nějakým způsobem potrestán, zjednat nápravu nebo být propuštěn. Z tohoto důvodu velké množství příslušníků nesplní fyzické přezkoušení nebo se ho ani neúčastní. Takovéto jednání pak může ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru.

Dalším problémem, převážně pro ženské uchazečky, je, že bezpečnostní sbory nerozlišují pohlaví. Díky tomu mají všichni příslušníci stejné kariérní možnosti bez ohledu na to, zda se jedná o muže či ženu. S tímto však souvisí, že stejně tak rovnoprávně je přístupováno i k fyzické způsobilosti, kdy uchazečky musí splňovat totéž, co uchazeči. Z tohoto důvodu uchazečky mají větší problémy než uchazeči například u fyzicky náročnějších disciplín, kterými jsou například shyby nebo kliky.

⁴⁰ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 15.

⁴¹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 45.

1.3.6 Svěprávnost

Jak již bylo zmíněno výše v kapitole 1.3.3, svěprávností se rozumí, že osoba je plně odpovědná za své činy a jednání. Proto se na tuto osobu vztahují všechna práva a povinnosti s tím související.

V ČR se zpravidla každý občan stává svěprávným dovršením 18 let, i v tomto případě existují výjimky pro udělení svěprávnosti mladším osobám, kdy však o tomto musí vždy rozhodnout soud. Pokud je mladistvá osoba soudem uznána jako svěprávná, nemůže ani přes tuto skutečnost podat žádost o přijetí do služebního poměru, z důvodu nesplnění ostatních výše a níže popsaných podmínek.

1.3.7 Stupeň vzdělání

Pro přijetí do služebního poměru je důležitým faktorem dosažené vzdělání. Hlavním důvodem, proč je na tuto skutečnost pohlíženo, není ani tak intelektuální vyspělost uchazeče, ale proto, že služební místa u bezpečnostních sborů jsou tzv. „tabulková“. Tabulková služební místa znamenají, že aby příslušník mohl dostat služební hodnost spojenou s tarifní třídou, musí splňovat minimální stupeň vzdělání, který je k tomu právně určený, viz tabulka níže.

Tabulka 1 - Zařazení podle stupně vzdělání

Služební hodnost	Minimální stupeň vzdělání	Trvání služebního poměru	Tarifní třída
referent	střední nebo střední s výučním listem	-	1
vrchní referent	střední s maturitní zkouškou	-	2
asistent	střední s maturitní zkouškou	-	3
vrchní asistent	střední s maturitní zkouškou	2roky	4
inspektor	střední s maturitní zkouškou	3roky	5
vrchní inspektor	střední s maturitní zkouškou/vyšší odborné	5let	6
komisař	vyšší odborné nebo vysokoškolské v bakalářském studijním programu	6let	7
vrchní komisař	vysokoškolské v bakalářském studijním programu	7let	8

rada	vysokoškolské v magisterském studijním programu	9let	9
vrchní rada	vysokoškolské v magisterském studijním programu	10let	10
vrchní státní rada	vysokoškolské v magisterském studijním programu	12let	11

Zdroj: zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 7.

Jak je možné vidět ve výše uvedené tabulce, není nutné pro uchazeče do bezpečnostních sborů vlastnit maturitní vysvědčení, což je všeobecně rozšířeným mýtem. Pro hodnost referent postačí výuční list. S touto problematikou je však spojen ještě jeden problém, a to, že takovéto místo musí existovat. Na každém útvaru nebo oddělení je určitý počet služebních míst v dané tarifní třídě, bez požadovaného minimálního vzdělání však nelze příslušníka povýšit do potřebné tarifní třídy.

Aby se nestalo, že vyšší hodnost bude mít za svého nadřízeného příslušníka s nižší hodností, není služební hodnost automaticky přidělena každému příslušníkovi podle stupně vzdělání a odsloužených let. Služební hodnost je propůjčena podle služebního místa, kam je zařazen. Se služebním místem souvisí konkrétní pravomoci a práva příslušníka, která jsou udělena právě tarifní třídou a služební hodností v souvislosti k jeho pracovnímu zařazení.

Výjimkou jsou příslušníci ze zpravodajských služeb a GIBS, kteří pro dosažení přidělené služební hodnosti nemusejí splňovat potřebnou dobu trvání služebního poměru.⁴²

U PČR existuje ještě jedna možná výjimka, kdy policistovi může být propůjčena i jiná hodnost, než v které je zařazen, za předpokladu, že funkce nebo služební úkoly, které musí vykonat nebo vykonávat, vyžadují potřebnou hodnost. Propůjčení hodnosti automaticky neznamená i změnu služebního příjmu, avšak i služební příjem může být pozměněn k odpovídající hodnosti.⁴³

⁴² Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 7.

⁴³ Zákon č. 186/1992 Sb., Zákon České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky § 14.

1.3.8 Oprávnění seznamovat se s utajovanými informacemi

Oprávnění pro seznamování se s utajovanými informacemi je spojeno pouze s pracovním místem, kde je toto oprávnění vyžadováno. Z pravidla se jedná o útvary nebo oddělení u bezpečnostních složek, kdy získané informace mají spojitost s bezpečností nebo se zájmy státu. Také by se mohlo jednat o informace spojené s vysoce postavenými činiteli státu. Utajené informace jsou zpravidla důležité pro ochranu a chod ČR nebo i jiného státu, kdy se k utajení těchto informací ČR zavázala.⁴⁴

Tyto utajené informace se dělí na:

- a) Přísně tajné (označovány jako PT) – tento druh informací by při vyzrazení nebo umožnění přístupu k ní neoprávněné osobě mohl zájmům ČR způsobit mimořádně vážnou újmu.
- b) Tajné (označovány jako T) – tento druh informací by při vyzrazení nebo umožnění přístupu k ní neoprávněné osobě mohl zájmům ČR způsobit vážnou újmu.
- c) Důvěrné (označovány jako D) – tento druh informací by při vyzrazení nebo umožnění přístupu k ní neoprávněné osobě mohl zájmům ČR způsobit prostou újmu.
- d) Vyhrazené (označovány jako V) – tento druh informací by při vyzrazení nebo umožnění přístupu k ní neoprávněné osobě mohlo být nevýhodné pro zájmy ČR.⁴⁵

Pro udělení tohoto oprávnění příslušníkovi je potřeba udělat bezpečnostní prověrku, která by měla vyloučit bezpečnostní riziko spojené se sdělením utajovaných informací. Zpravidla se prověrka týká prověření nejen žádajícího příslušníka a jeho minulosti, ale i jeho blízkých příbuzných, partnerů nebo

⁴⁴ Zákon č. 418/2002 Sb., Úplné znění zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, jak vyplývá z pozdějších změn § 5.

⁴⁵ Zákon č. 418/2002 Sb., Úplné znění zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, jak vyplývá z pozdějších změn § 5.

známých. Samozřejmě důraz na bezpečnostní prověrku je kladen podle stupně utajených informací, ke kterým bude mít tento příslušník přístup.

1.3.9 Členství politické strany nebo hnutí

Příslušník také nesmí být členem žádné politické strany nebo politického hnutí. Pokud by se jednalo o uchazeče o služební poměr ke zpravodajské službě, tento uchazeč nesmí být členem ani odborové organizace.⁴⁶

Tento požadavek a požadavek uveden v kapitole 1.3.10 jsou největším rozdílem mezi zaměstnanci řídicími se zákonem o služebním poměru a zákoníkem práce. Je to z důvodu, že příslušník bezpečnostních sborů se dobrovolně zavazuje k některým omezením spojených se služebním poměrem. Tento bod je však z pohledu bezpečnostních sborů zcela logický, jelikož se všichni příslušníci bezpečnostních sborů zavazují etickému kodexu, který je pro jednotlivé složky jiný. Avšak všichni příslušníci musí být nestranní v rámci plnění svých úkolů, kdy se tento bod objevuje ve všech etických kodexech. Dále v rámci etického kodexu nesmí žádný příslušník ohrozit dobré jméno a pověst sboru jako takového. Tuto podmínku uchazeč potvrzuje čestným prohlášením.

1.3.10 Jiná výdělečná činnost

Touto podmínkou, jak bylo popsáno již výše, je uchazeč omezován na některých svých právech. Příslušník totiž nesmí vykonávat jinou výdělečnou činnost a nesmí být členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které provozují podnikatelskou činnost.⁴⁷

Stejně jako u jiných podmínek, i v tomto případě existují výjimky, díky kterým může být příslušníkovi povoleno vykonávat i jinou výdělečnou činnost. I když se jedná o rozdílné výdělečné činnosti, které může příslušník vykonávat, mají všechny tyto výjimky jednu společnou podmínku, kterou je, že při provádění této činnosti nemůže dojít ke střetu zájmů osobních a služebních. Vykonáváním této činnosti

⁴⁶ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 13 odstavec 1 písmeno h).

⁴⁷ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 13 odstavec 1 písmeno i).

nesmí být ohrožena dobrá pověst sboru a důležité zájmy služby. Tuto podmínku uchazeč potvrzuje čestným prohlášením.⁴⁸

Konkrétními činnostmi jsou:

- a) činnost znalecká a tlumočnická vykonávaná pro soud nebo správní úřad
- b) činnost vědecká, pedagogická, publicistická, literární nebo umělecká
- c) činnost vykonávaná v odborové organizaci, jejímž je příslušník členem
- d) správa vlastního majetku
- e) Členství v řídicích nebo kontrolních orgánech organizačních složek státu nebo právnických osob, ale pouze za podmínky, že takovouto složku zřídil nebo založil stát.⁴⁹

1.4 Vznik služebního poměru

Jakmile uchazeč splní všechny náležitě podmínky pro přijetí do služebního poměru, služební funkcionář pro daný služební sbor vyhotoví rozhodnutí o přijetí do služebního poměru. Toto rozhodnutí musí obsahovat konkrétní náležitosti, aby mohl být uveden v platnost.⁵⁰

Potřebné náležitosti:

- a) den vzniku služebního poměru
- b) den nástupu k výkonu služby
- c) druh služebního poměru
- d) doba trvání služebního poměru
- e) jmenování do služební hodnosti
- f) ustanovení na služební místo
- g) místo služebního působiště

⁴⁸ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 48.

⁴⁹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 48 odstavec 4.

⁵⁰ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 17 odstavec 1.

h) složky služebního příjmu

i) zkušební doba⁵¹

Následně musí každý nově příchozí příslušník složit a podepsat služební slib, který zní:

"Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život."⁵²

Pokud by příslušník nepodepsal nebo měl výhrady ke služebnímu slibu, služební poměr nevznikne.⁵³ Aby služební poměr vznikl, musí se uchazeč dostavit v den nástupu uvedený v rozhodnutí o přijetí. Pokud by tak neučinil a řádně do týdne nevyrozuměl služebního funkcionáře, z jakého důvodu se nemohl dostavit, bude rozhodnutí o přijetí zrušeno za předpokladu, že mu v nástupu do služby nebránila závažná překážka.⁵⁴

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 17 odstavec 3.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů § 17 odstavec 4.

2 Služební poměr vojáků z povolání

Primárním a aktuálním zákonem v této problematice je zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. č. 221/1999“). I když se vojáci z povolání (dále jen „vojáci“), neřadí mezi bezpečnostní sbory, jsou zrovna tak jako bezpečnostní sbory vedeni ve služebním poměru k ČR. Aby občan mohl být povolán do služby a tím se stát vojákem a učinit z toho své zaměstnání, musí podat vlastní žádost o přijetí.⁵⁵ K tomuto slouží rekruční střediska a pracoviště, která uchazeč nalezne v každém krajském městě. Před podáním žádosti je v tomto středisku nebo pracovišti poučen o všech podmínkách a úkonech, které musí vykonat a splnit před vstupem do služebního poměru.⁵⁶

Zrovna tak, jako tomu je u bezpečnostních sborů, i u vojáků se přijetím do služebního poměru příslušníci dobrovolně zbavují některých svých práv. Naopak jsou těmto příslušníkům nabídnuty benefity a výhody spojené se služebním poměrem. Stejně jako u bezpečnostních sborů je zásadním benefitem výsluha, na kterou má nárok každý příslušník po odsloužení 15 let. Výsluha se však u vojáků zásadně liší, a to především jeho růstem, kdy po dovršení 15 let služby činí pouze 5 % hrubé mzdy vojáka. Za každý následující rok služby výsluha roste o 6,2 % do 20. roku služby, od 21 let ve službě se výsluha zvedá o 2,5 % do 26 let ve službě. Od 27. roku ve službě se každý rok výsluha zvedá o 1 % do maximálních 55 %.⁵⁷ Dalšími možnými výhodami je 30 dní dovolené nebo pro zájemce mise v zahraničí.

Naopak za velkou nevýhodu by se dalo považovat, že u armády České republiky (dále jen „AČR“) neexistuje služební poměr na dobu neurčitou. U AČR je služební poměr na dobu určitou v rozpětí od 2 do 20 let, samozřejmě před uplynutím doby určité je možné prodloužení služebního poměru.⁵⁸ Tímto vzniká určitá nejistota vojákům, která může být promítnuta i do jejich osobního života. Příkladem může být problematika bydlení, kdy banky nemusejí vojákovi schválit

⁵⁵ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání § 2

⁵⁶ Skoruša, L., Daněk, J. a kol. Zákon o vojácích z povolání. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 468 s. ISBN 978-80-7552-929-9, strana 12.

⁵⁷ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání § 132.

⁵⁸ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání § 5 odstavec 4.

úvěr na nemovitost z důvodné obavy o budoucí příjem žadatele. Se skončením služebního poměru na dobu určitou souvisí i fakt, že vojákům může skončit smlouva těsně před uplynutím 15 let ve službě, kdy jim nová smlouva nebude nabídnuta a tím ztratí nárok na výsluhu. Další nevýhodou mohou být neustálé změny služebního zařazení vojáka, kdy může být převelen kamkoliv na území ČR. Tato problematika je více rozvedena v následujících kapitolách.

2.1 Podmínky povolání do služebního poměru

Stejně jako tomu bylo u přijetí do služebního poměru k bezpečnostním sborům, tak i pro povolání do služebního poměru k vojákům je potřeba splnit několik podmínek, aby služební poměr mohl vzniknout. Konkrétně se jedná o podmínku státního občanství, složení vojenské přísahy, bezúhonnost, nebyt členem v politických stranách nebo hnutích, nemít příjem z jiné výdělečné činnosti, splňovat kvalifikační podmínky a být zdravotně způsobilý k výkonu služby.

Jelikož uchazeč může opakovaně podat písemnou žádost o povolání do služebního poměru, je stanovena služebnímu orgánu povinnost vést databázi všech neúspěšných uchazečů, tedy nepovoláných, kdy je tato evidence uchovávána po dobu 50 let.⁵⁹

2.1.1 Státní občanství

Prvotní podmínkou pro povolání do služebního poměru vojáka je státní občanství ČR. Některé z možností, jak získat státní občanství, byly již popsány v kapitole 1.3.1. K tomu se připojuje i podmínka, že uchazeč musí být starší 18 let.⁶⁰

2.1.2 Vojenská přísaha

Hned následující podmínkou uvedenou pro povolání nového uchazeče je složení vojenské přísahy, která zní takto:

⁵⁹ JUDr. Petr Tomek, Mgr. Jiří Dluhoš, Mgr. Stanislav Hemza, Služební poměr vojáků z povolání. Nakladatelství ANAG, 2003 ISBN 80-7263-185-3, Strana 50.

⁶⁰ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání § 3.

Vojenská přísaha vojáků ozbrojených sil ČR platná od 1. července 2016:

"Já, voják, vědom si svých občanských a vlasteneckých povinností, slavnostně prohlašuji, že budu věrný České republice.

Budu vojákem statečným a ukázněným, budu plnit úkoly ozbrojených sil a budu dodržovat právní a vojenské předpisy.

Svědomitě se budu učit ovládat vojenskou techniku a zbraně, připravovat se k obraně České republiky a budu ji bránit proti vnějšímu napadení.

Pro obranu vlasti jsem připraven nasadit i svůj život.

Tak přísahám! "⁶¹

Pro úspěšné složení této přísahy je uchazeč povinen stvrdit podpisem dokument s jejím textem.⁶²

2.1.3 Členství ve stranách, hnutích nebo organizacích

Jelikož vojáci pracují v zájmu ČR, je nežádoucí, aby byli členy politických stran nebo hnutí, či odborové organizace. Dále nesmí podporovat, propagovat nebo sympatizovat s hnutím, které je zaměřeno na diskriminaci nebo potlačování práv lidí kvůli jejich národnosti, náboženskému vyznání, rase nebo jiné skupině osob.⁶³ Pokud by po přijetí do služebního poměru bylo zjištěno, že voják se stal nebo je členem některé z těchto skupin, je to důvod k propuštění.⁶⁴

2.1.4 Bezúhonnost

Jako tomu bylo u přijetí do bezpečnostních sborů, je tomu i u vojáků, každý uchazeč musí být bezúhonný. Je tu však jeden zásadní rozdíl; vojáci (kromě příslušníků vojenské policie) nemají žádné oprávnění k řešení protiprávního jednání nebo k vyšetřování trestných činů. Z tohoto důvodu nemůže u běžného

⁶¹ Zákon č. 46/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů § 3a.

⁶² Skoruša, L., Daněk, J. a kol. Zákon o vojácích z povolání. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 468 s. ISBN 978-80-7552-929-9, strana 10.

⁶³ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání § 3.

⁶⁴ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání § 19.

vojáka dojít k žádnému střetu zájmů kvůli vlastní minulosti. U vojáků je proto tento bod v zákoně spíše kvůli vojenskému kodexu a dobré pověsti AČR.

Bezúhonným se pro potřeby AČR, rozumí tyto podmínky:

První tři body se shodují s kapitolou **1.3.4**, konkrétně bod a) až c), které zde kvůli duplicitě nebudou znovu citovány.

d) Pokud byl uchazeč z důvodu spáchání trestného činu z nedbalosti pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody na více jak 1 rok a od výkonu nebo prominutí trestu neuplynulo 5 let.

e) Pokud byl uchazeč z důvodu spáchání trestného činu z nedbalosti pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody na méně jak 1 rok nebo jinému trestu a od výkonu nebo prominutí trestu neuplynul 1 rok.

f) Jestliže byl uchazeč stíhán za úmyslný trestný čin, kdy toto stíhání bylo zastaveno z důvodu pravomocného rozhodnutí o schválení narovnání a od tohoto rozhodnutí neuplynula doba 3 let.

g) Pakliže byl uchazeč stíhán za úmyslný trestný čin a jeho stíhání bylo na základě podmíněného pravomocného rozhodnutí zastaveno, kdy musejí uplynout alespoň 3 roky od uplynutí zkušební doby, během které bude rozhodnuto, jestli se osvědčil. K uplynutí nejméně 3 let musí dojít i po rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání.⁶⁵

Není přihlíženo k zahlazení odsouzení, ke kterému došlo na základě rozhodnutí prezidenta nebo jiného zvláštního právního předpisu, i když na základě této skutečnosti je na uchazeče pohlíženo jako na neodsouzeného.⁶⁶ Skutečnost bezúhonnosti dokládá uchazeč opisem z rejstříku trestů, který nesmí být starší více než 6 měsíců.⁶⁷

2.1.5 Kvalifikační předpoklady pro služební zařazení

Paragraf 3/1e) z. č. 221/1999 Sb. doslovně uvádí: „splňuje kvalifikační předpoklady stanovené pro služební zařazení.“⁶⁸ Tento bod v zákoně je sám o sobě ve své podstatě nic neříkající, proto si uchazeč musí najít vyhlášku č. 217/2010 Sb., o stanovení kvalifikačních předpokladů pro služební zařazení vojáků z povolání. V této vyhlášce je popsáno, co vlastně výše zmíněný bod

⁶⁵ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání § 4.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání § 2.

⁶⁸ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání § 3.

uvedený v zákoně znamená. Kvalifikačním předpokladem je myšleno nejnižší dosažené vzdělání uchazeče, od toho se odvíjí služební místo, kam je možné uchazeče následně zařadit.⁶⁹

- „a) mužstvo – střední vzdělání s výučním listem,*
- b) poddůstojníci – střední vzdělání s výučním listem,*
- c) praporčíci – střední vzdělání s maturitní zkouškou,*
- d) nižší důstojníci – vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu,*
- e) vyšší důstojníci – vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu,*
- f) generálové – vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu.“⁷⁰*

Minimální dosažené vzdělání je u AČR velmi zásadním a klíčovým prvkem pro setrvání ve služebním poměru. Důvodem je zákon č. 332/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, který uvedl v platnost rozhodnou dobu ve služebním zařazení (dále jen „rozhodná doba“). Rozhodná doba ustanovuje dobu, po kterou může voják vykonávat činnost v daném služebním zařazení, a to minimálně 2 roky, avšak maximálně do 15 let.⁷¹ S tímto je spojováno, že služební orgán musí nejméně 4 měsíce před uplynutím této doby rozhodně rozhodnout, zdali bude voják povýšen do vyšší hodnosti, nebo mu bude prodloužené zařazení na služebním místě. Dále může být voják převelen na jiné služební místo ve stejné hodnosti, kterou momentálně voják má, nebo může být voják propuštěn.⁷² Čím vyšší má voják dosažené vzdělání, tím může být jeho kariéra u AČR delší, protože bude mít více možností pro dosažení vyšší hodnosti a tím automaticky prodlužovat služební poměr.

Ze zcela logických důvodů byla na dobu rozhodnou vytvořena ještě vyhláška č. 153/2015 Sb., o stanovení typových služebních zařazení s rozhodnou dobou. Tato vyhláška rozděluje služební zařazení na základní, velitelská, štábní

⁶⁹ Vyhláška č. 217/2010 Sb., o stanovení kvalifikačních předpokladů pro služební zařazení vojáků z povolání § 1.

⁷⁰ Vyhláška č. 217/2010 Sb., o stanovení kvalifikačních předpokladů pro služební zařazení vojáků z povolání § 1.

⁷¹ Zákon č. 332/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony § 6a odstavec 1.

⁷² Zákon č. 332/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony § 6a odstavec 3.

a služební zařazení specialistů, upravuje také dobu rozhodnou pro jednotlivé skupiny:⁷³

„a) základní nebo velitelská služební zařazení 4 roky,

b) štábní služební zařazení 5 let,

c) služební zařazení specialistů 7 let.“⁷⁴

Tímto si AČR může na delší dobu pojistit vojáky se specifickým zaměřením jako jsou třeba piloti, odborní mechanici, záchranáři a mnoho jiných. S takto nastaveným zákonem má AČR nástroj pro ukončení služebního poměru vojáků, kteří nejeví zájem o kariérní růst a jejich setrvání u AČR již zřejmě nebude přínosem. Tento přístup je zásadním rozdílem mezi bezpečnostními sbory a AČR.

2.1.6 Zdravotní způsobilost

Po vojácích je vyžadována během jejich služby zvýšená fyzická zdatnost, což může mít neblahý dopad na jejich organismus, tudíž je zcela logickou podmínkou kontrola zdravotní způsobilosti. Na rozdíl od bezpečnostních sborů je u lékařského vyšetření vojáků velkou výhodou, že vyšetření probíhá ve vojenských nemocnicích, kde mají vojáci a uchazeči přednost před civilními osobami. To značně urychluje celý průběh lékařské prohlídky, jenž je i přes tento fakt velmi časově náročný. Po absolvování všech lékařských prohlídek dostane uchazeč lékařskou zprávu, ve které jsou vyhodnocena všechna podstupená vyšetření. Výsledkem je značka A, B, C nebo D. Pod značkou A je myšleno plně schopný službu, bez omezení s výjimkou některých speciálních vojenských odborností. Značka B se jako jediná, dělí na BI, BII nebo BIII, tato označení uchazeči sdělují, že je schopný služby s výhradou. Každá značka ze skupiny označené písmenem B pod sebe zahrnuje určitý typ nemocí nebo vad, které uchazeče omezují pro výkon služby s požadavkem na zvýšenou fyzickou, duševní či intelektovou zdatnost. Konkrétní onemocnění či vady jsou vedeny v příloze č. 1 vyhlášky 357/2016Sb., o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby. Značka C

⁷³ Vyhláška č. 153/2015 Sb., o stanovení typových služebních zařazení s rozhodnou dobou § 1.

⁷⁴ Tamtéž.

je označení pro schopen s omezením, tímto se rozumí, že uchazeč může být zařazen jen na konkrétní služební místa. Poslední značkou je písmeno D, které označuje uchazeče za neschopného pro povolání do vojenské služby. Toto označení je uděleno v důsledku diagnostikování onemocnění nebo vad uchazeče, které jsou označeny jako překážka pro výkon vojenské služby.⁷⁵

Všechny lékařské prohlídky jsou provedeny opravdu pečlivě, na náklady AČR. Díky tomu se najdou i lidé, kteří se přihlásí jako uchazeči do AČR pouze z důvodu rychlého a bezplatného vyšetření téměř celého těla. Jakmile tito uchazeči obdrží lékařskou zprávu, a to i se značkou A, stahují své žádosti uchazeče a nemůžou být po nich požadovány žádné náklady spojené s vyšetřením.

Již výše uvedená vyhláška č. 357/2016 Sb., o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby je pro laického uchazeče v porovnání s vyhláškou č. 226/2019 Sb., vyhláška o zdravotní způsobilosti ke službě v bezpečnostních sborech mnohem více přehledná a jasná. Důvodem bude zcela jistě fakt, že vyhláška č. 357/2016 Sb. je zaměřena jen a pouze na vojáky, kdežto vyhláška č. 226/2019 Sb. pod sebe zahrnuje všechny profese uvedeny v kapitole 1. Další výhodou spojenou s přehledností této vyhlášky je uvedení všech konkrétních lékařských vyšetření, které musí uchazeč podstoupit, a i které bude muset podstupovat, pokud bude přijat a stane se z něj voják. Na základě těchto informací si občan může řádně promyslet, zdali má vůbec smysl se hlásit jako uchazeč pro práci k AČR, pokud na základě svého zdravotního stavu nebude moci vykonávat výkon služby na pozici, kterou by si přál.

Před zahájením všech lékařských prohlídek se uchazeč musí podrobit řízenému pohovoru s posuzujícím lékařem, který následně bude zhodnocovat všechny obdržené výsledky ze všech lékařských vyšetření. Konkrétně lékařská vyšetření pro uchazeče zahrnují antropometrické vyšetření, čímž je myšleno měření výšky a váhy uchazeče. Dále fyzikální vyšetření interního charakteru včetně změření krevního tlaku a tepu, laboratorní vyšetření moči a krve. Orientační neurologické vyšetření, vyšetření nosní dutiny a vyšetření hlasu, řeči, uší a očí, včetně vyšetření barvocitu.⁷⁶ Elektrokardiografické vyšetření,

⁷⁵ Vyhláška č. 357/2016 Sb., o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby § 2.

⁷⁶ Vyhláška č. 357/2016 Sb., o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby § 7.

mikroskopické vyšetření močového sedimentu nebo laboratorní vyšetření krve, díky němuž jsou zjišťovány konkrétní hodnoty určitých látek v těle nebo nemoci. Další nedílnou součástí je vyšetření psychiatrické, kožní a chirurgické s následným rentgenem hrudních orgánů. Uchazeč se musí také podrobit zubařské prohlídce, která je zaměřena na stav chrupu a ústní dutiny. Ženy se musejí podrobit také gynekologickému vyšetření, kdy tuto prohlídku smí podstoupit u svého gynekologa a přinést o vyšetření lékařskou zprávu. Zásadním vyšetřením je také vyšetření psychologické.⁷⁷

Jak je vidno z této kapitoly, u vojáků je kladen opravdu velký důraz na jejich zdravotní stav a celkovou zdravotní způsobilost. Při srovnání prováděných psychologických testů probíhajících u bezpečnostních sborů není psychologické vyšetření u vojáků tak časově náročné, toto vyšetření trvá okolo 3 hodin. Je zde kladen důraz na zcela jiné hodnoty než u bezpečnostních sborů, přičemž tento fakt je zcela logický; náplní práce vojáků není hájit zákony a prosazovat jejich dodržování vůči všem osobám nacházejících se na území ČR, ale ochrana státu jako takového před nepřáteli.

2.2 Povolání do služebního poměru

Jakmile uchazeč splní všechny podmínky pro povolání, je jeho služební poměr založen dnem bezprostředně následujícím po dni, kdy mu bylo doručeno rozhodnutí služebního orgánu o povolání do služebního poměru. Toto rozhodnutí musí splňovat určité náležitosti, aby bylo platným. Konkrétně se jedná o uvedení dne nástupu do služby, pozici neboli služební zařazení vojáka, místo nástupu služby, přesnou dobu, po kterou bude trvat služební poměr, zkušební dobu a přidělenou hodnost. Ke dni nástupu, který je uveden v rozhodnutí, vzniká služební poměr. Pokud by se uchazeč nedostavil v den uvedený v rozhodnutí bez náležité omluvy, služební poměr nevznikne. Řádná zkušební doba trvá 3 měsíce, výjimku můžou činit závažné překážky pro výkon služby jako jsou nemoc nebo

⁷⁷ Vyhláška č. 357/2016 Sb., o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby § 13.

úraz, takováto překážka bude započtena do zkušební doby maximálně v rozsahu 10 dnů.⁷⁸

⁷⁸ Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání § 5.

3 Služební poměr ve státní službě

Služební poměr je většinou lidí spojován s problematikou uvedenou v kapitole 1 a 2, faktem však je, že služební poměr nastává i s řadou úředníků a pracovníků pracujících s problematikou státní správy. Primárním a aktuálním zákonem v problematice služebního poměru je zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. č. 234/2014 Sb.“). Státní správu řídí správní úřady, a to jménem a v zájmu státu. Správními úřady se rozumí ministerstva a jakýkoliv jiný správní úřad, který je zákonem výslovně označen za správní úřad nebo orgán státní správy.⁷⁹ Správním úřadem však není vláda ani prezident. U obou těchto subjektů se jedná o součást moci výkonné, avšak nejsou zákonem zřízeny prioritně za tímto účelem.⁸⁰ Správním úřadem může být i právnická osoba, pokud je to stanoveno zákonem.⁸¹ Všechných správních úřadů je obrovské množství a pro naplnění tématu této bakalářské práce nejsou třeba dále rozvádět a popisovat.

Správní úřady mají velmi široký okruh svých povinností neboli oborů služeb, které musejí vykonávat. Řadí se mezi ně například příprava návrhů právních předpisů, příprava mezinárodních smluv a předpisů Evropské unie, státní statistická služba, ochrana utajovaných informací, zabezpečování obrany státu, ochranu obyvatelstva, krizové řízení a integrovaný záchranný systém, zadávání veřejných zakázek a mnoho dalších.⁸²

Zrovna tak, jako tomu bylo u kapitol 1 a 2, služební poměr ve spojení se státní správou nese určitá omezení pro státní zaměstnance. Státní zaměstnanec (dále jen „zaměstnanec“) označený jako představený nesmí být členem žádné politické strany nebo hnutí.⁸³ Představeným se rozumí zaměstnanec, který je oprávněn k vedení, organizaci nebo kontrolování podřízených státních zaměstnanců.⁸⁴ Dalším omezením, které se vztahuje na všechny státní zaměstnance vedené v tomto zákoně, je, že nesmí být členem orgánů, které řídí

⁷⁹ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 3.

⁸⁰ Pichrt, J. a kol. Zákon o státní službě. Komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s 984, ISBN 978-80-7478-843-7, strana 19.

⁸¹ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 4.

⁸² Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 5.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 9.

nebo kontrolují podnikatelskou činnost právnických osob za předpokladu, že do těchto orgánů nebyl vyslán služebním orgánem. Zaměstnanec, který byl vyslán na takovéto místo, musí jednat jako zástupce státu a prosazovat jeho zájmy.⁸⁵ Zaměstnanec nesmí bez předchozího souhlasu služebního orgánu vykonávat jinou výdělečnou činnost, kromě výjimek uvedených v ustanovení § 81/2 z. č. 234/2014 Sb.⁸⁶ Představený zrovna tak, jako bezpečnostní sbory nemá právo na stávku.⁸⁷

3.1 Druhy služebního poměru

I když se jedná o služební poměr, jako tomu bylo u kapitol 1 a 2, každý služební poměr má své specifické podmínky. Každý nový zaměstnanec nastupuje do služebního poměru na dobu určitou. Doba určitá trvá po dobu 12 měsíců, každý zaměstnanec, který chce následně setrvat ve služebním poměru na dobu neurčitou musí v tomto časovém rozmezí úspěšně splnit úřednickou zkoušku. Na dobu určitou lze také osobu přijmout, pokud na stanoveném působišti dočasně chybí zaměstnanec a je potřeba jej nahradit. Další možností pro přijetí osoby do služebního poměru na dobu určitou je ustanovení vládním nařízením v případech, kdy to vyžaduje zvláštní povaha služby.⁸⁸

3.2 Úřednická zkouška

Povinností každého státního zaměstnance je úspěšně vykonat úřednickou zkoušku. Správní úřad po obdržení žádosti na vykonání úřednické zkoušky od zaměstnance umožní tomuto žadateli vykonat úřednickou zkoušku. Zaměstnanec musí úřednickou zkoušku vykonat před vypršením doby určité stanovené datem v jeho služebním poměru nebo do 12 měsíců po změně oboru služby ode dne, kdy začal tuto službu vykonávat.⁸⁹ Pokud by zaměstnanec nevykonal úřednickou zkoušku úspěšně, může si znovu podat žádost o opakování úřednické zkoušky.

⁸⁵ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 81 odstavec 1.

⁸⁶ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 81 odstavec 2.

⁸⁷ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 82.

⁸⁸ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 21.

⁸⁹ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 35.

Nejdříve však po uplynutí 1 měsíce od neúspěšného vykonání, kdy však není prodloužena doba služebního poměru. Opakovat úřednickou zkoušku může zaměstnanec pouze jednou.⁹⁰ Pokud by zaměstnanec se služebním poměrem na dobu určitou úspěšně nevykonal úřednickou zkoušku ani při opravném pokusu, bude posledním kalendářním dnem v daném měsíci ukončen jeho služební poměr.⁹¹ Jestliže se bude jednat o zaměstnance se služebním poměrem na dobu neurčitou, který vykonával služební zkoušku z důvodu změny služebního místa a s tím spojený obor služeb, bude tento zaměstnanec převeden na jiné služební místo.⁹² Z tohoto vyplývá, že každý zaměstnanec, pokud chce změnit obor služeb, který je zcela odlišný od oboru služeb, jímž se zabýval, musí splnit další úřednickou zkoušku. Nesplněním následující úřednické zkoušky mu již nehrozí ukončení služebního poměru na dobu neurčitou, ale pouze změna služebního místa. Každá osoba, která vykonává úřednickou zkoušku, si náklady na její vykonání hradí sama. Po úspěšném vykonání úřednické zkoušky má tato osoba nárok na úhradu vynaložených nákladů na vykonání úřednické zkoušky, kterou vykonala pro obor služby, kam byla následně zařazena.⁹³

Každá úřednická zkouška je tvořena ze dvou částí, které na sebe navazují; jedná se o část obecnou a část zvláštní. Obecnou částí je myšlena písemná zkouška, jež je zaměřena na všeobecné znalosti o organizaci a činnosti veřejné správy, práv, povinností a pravidel spojené s prací správních úřadů. Písemná část je tvořena 30 otázkami, které jsou náhodně vybrány z celého seznamu, jenž obsahuje zhruba 300 různých otázek. Na vypracování má uchazeč 30 minut, pro úspěšné složení obecné části úřednické zkoušky musí správně odpovědět alespoň na 23 otázek, kdy se jedná o zaškrtnutí správné odpovědi z variant A, B nebo C. Tuto první obecnou část úřednické zkoušky zabezpečuje Ministerstvo vnitra. K druhé, zvláštní části přistupuje uchazeč až po úspěšném splnění obecné části. Tato část již probíhá ústně před zkušební komisí, kdy je uchazeč testován, zdali je dostatečně odborně seznámen s problematikou oboru služby na služebním místě, kde je aktuálně zařazen nebo jmenován. Zvláštní část

⁹⁰ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 40.

⁹¹ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 74.

⁹² Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 61.

⁹³ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 35.

úřednické zkoušky zabezpečuje ústřední správní úřad ve spolupráci se správním úřadem. Za předpokladu, že zaměstnanec pracuje na služebním místě, kde je jeho obor služby, na který je jeho nové služební místo zaměřeno, v podobném rozsahu a obsahu jako jeho minulé působiště, na němž již úřednickou zkoušku úspěšně splnil, může vláda v takovémto případě nařízením stanovit jeho úřednickou zkoušku za rovnocennou a tím uznat její platnost pro nové služební místo. Toto nařízení může vláda vydat pro obě části úřednické zkoušky.⁹⁴

Zkušební komise je složena ze tří členů, z nichž musí být nejméně dva státními zaměstnanci. Služební orgán v ústředním správním úřadu jmenuje a odvolává všechny členy zkušební komise. Komise je tvořena podle oboru služby u ústředního správního úřadu, pod který daný obor služby spadá. Důležitým bodem je, že každý člen zkušební komise musí být nepodjatý ke zkoušenému. Tímto jsou myšleny pracovní vztahy, empatie a jiné možné osobní názory mezi zkoušejícím a zkoušeným, takto ovlivněný zkoušející nesmí být členem zkušební komise.⁹⁵ Dále se členové komise musí rozhodovat během konání úřednické zkoušky nestranně a nepřijímat příkazy nadřízených osob, také se nesmí zdržet hlasování. Usnesení o výsledku úřednické zkoušky je označeno jako vyhověl nebo nevyhověl.⁹⁶

Každý zaměstnanec, který podal žádost o vykonání úřednické zkoušky, musí být písemně vyzooměn o termínu a místě konání úřednické zkoušky, a to nejméně 21 dní předem. Pokud by nějaká překážka ve službě zaměstnanci bránila ve vykonání úřednické zkoušky, bude stanoven náhradní termín konání úřednické zkoušky.⁹⁷

Jakmile zaměstnanec úspěšně vykoná úřednickou zkoušku, bude mu od zkušební komise vystaveno osvědčení a předáno do vlastních rukou. Totožné osvědčení bude založeno do osobního spisu zaměstnance. Za stejných podmínek bude probíhat i neúspěšné vykonání úřednické zkoušky. Celkovou evidenci udělených osvědčení vede ústřední správní úřad, pod který spadá zkušební komise, která osvědčení vydala.⁹⁸

⁹⁴ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 36.

⁹⁵ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 37.

⁹⁶ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 39.

⁹⁷ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 38.

⁹⁸ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 39.

Vykonáním úřednické zkoušky se zabývá pan Kopecký v rámci komentáře zákona o státní službě, kdy poukazuje na problém rozdělené úřednické zkoušky. Konkrétně zmiňuje, že úřednická zkouška je brána jako jedna celistvá zkouška, kdy však za obsah obou částí odpovídá vždy jiný orgán. Tím vzniká možný argument k tomu, že pokud by uchazeč úspěšně splnil obecnou část, mohl by při provádění jiné úřednické zkoušky nárokovat uznání této obecné části, jakožto rovnocennou úřední zkoušku.⁹⁹

3.3 Podmínky pro přijetí do služebního poměru

V tomto případě se znovu setkáváme s několika podmínkami, které musí uchazeč splnit pro přijetí do služebního poměru. Hlavním rozdílem od výše uvedených služebních poměrů je, že na obsazení každého místa ve státní službě musí být oficiálně vyhlášeno výběrové řízení, kdy obsazení služebního místa není nárokovatelné. Tohoto výběrového řízení se může účastnit jak státní zaměstnanec, tak i jiná osoba, pokud splňuje potřebné předpoklady a podmínky, které jsou uvedeny v zákoně. Zařazení do výběrového řízení je na základě písemné žádosti uchazeče, která musí být v českém jazyce, přesný vzor žádosti zveřejňuje Ministerstvo vnitra na svých oficiálních webových stránkách. Každé výběrové řízení je zveřejněno na úřední desce a informačním systému o státní službě, kdy toto vyhláší správní orgán. Každé výběrové řízení musí obsahovat tyto položky: požadované předpoklady, o jaké služební místo se jedná, obor služby, na kterou bude tato pozice zaměřena. Další položkou je doba trvání služebního poměru a to, zdali jde o dobu neurčitou nebo určitou, kdy v případě doby určité musí být uvedeno, po jakou dobu bude služební poměr uzavřen. Následuje zákaz konkurence, je-li to pro dané místo stanoveno, platová třída, kam bude vybraný uchazeč zařazen. Posledním bodem je datum, do kdy musí být podána žádost o přijetí na toto konkrétní služební místo.¹⁰⁰

Pokud žadatel splňuje všechny potřebné náležitosti, bude s žadatelem proveden pohovor, který je zaměřen na obor služby, jehož se výběrové řízení týká.

⁹⁹ Pichrt, J. a kol. Zákon o státní službě. Komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s 984ISBM 978-80-7478-843-7, strana 119.

¹⁰⁰ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 24.

Součástí pohovoru může být i přezkoušení z odborných náležitostí nebo požadavků, které se tohoto oboru služby týkají. Jestliže je uchazečů více než 10, může být provedena písemná zkouška, která by se konala před zahájením pohovoru. Na základě této zkoušky bude minimálně s 5 nejlepšími uchazeči proveden následný pohovor. Pokud by nastala překážka pro účast na výběrovém řízení uchazeče, bude mu za podmínky, že se náležitě omluví, na základě jeho žádosti nabídnut nový termín výběrového řízení. Pokud by se uchazeč řádně neomluvil a nereagoval ani na následnou výzvu, bude se pohlížet na tohoto uchazeče jako by odstoupil z výběrového řízení.¹⁰¹

3.4 Předpoklady pro služební místo

Předpoklady pro přijetí do služebního poměru jsou myšleny konkrétní body. Jsou to české občanství či občanství jiného členského státu Evropské unie nebo státu, s kterým jsou uzavřeny Dohody o Evropském hospodářském prostoru. Další podmínkou je věk minimálně 18 let a plná svéprávnost. Důležitou podmínkou je i bezúhonnost a dosažení minimálního požadovaného vzdělání. Poslední podmínkou je zdravotní způsobilost. Pokud se nejedná o žadatele s českým státním občanstvím, je nutné prokázat potřebné jazykové znalosti českého jazyka. Tyto znalosti může doložit úspěšnou certifikovanou zkouškou vykonanou pod Asociací jazykových zkušebních institucí v Evropě nebo doložením absolvování alespoň 3 let na základní, střední nebo vysoké škole, kde bylo vyučováno v českém jazyce. Ovšem existují i služební místa, jež jsou uvedena ve služebním předpisu, kde je nutné mít občanství ČR z důvodů ochrany veřejného zájmu.¹⁰²

Jako na bezúhonného není pohlíženo na uchazeče, který byl na základě pravomocného rozhodnutí odsouzen za úmyslný trestný čin nebo za trestný čin z nedbalosti proti pořádku ve věcech veřejných. Tato skutečnost platí, jestliže odsouzení nebylo zahlazeno nebo není na pachatele pohlíženo jako na odsouzeného na základě jiného právního rozhodnutí. Pokud by bylo u trestního stíhání rozhodnuto o schválení narovnání a zastavení nebo by trestní stíhání bylo

¹⁰¹ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 27.

¹⁰² Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 25.

podmíněně zastaveno, je tato osoba považována za bezúhonnou po uplynutí minimálně 5 let od nabytí právní moci těchto rozhodnutí.¹⁰³

Tuto skutečnost žadatel dokládá výpisem z rejstříku trestů, který nesmí být starší více jak 3 měsíce. Žadatel, který nemá české státní občanství, předloží obdobný doklad potvrzující bezúhonnost žadatele vydaným státem, jehož je občanem. Dále je povinen předložit obdobný doklad ze všech států, ve kterých po dobu posledních 3 let žil nejméně 6 měsíců, všechny tyto doklady musejí být úředně přeloženy do českého jazyka a nesmějí být starší než 3 měsíce.¹⁰⁴

S ohledem na velké množství oborů služby, které jsou velmi různorodé, může služební orgán vyžadovat určité specifické dovednosti nebo znalosti. S ohledem na služební místo může být požadována určitá úroveň cizího jazyka, odborné vzdělání nebo jiný požadavek na odbornost, znalost či dovednost. Může se jednat i o umožnění přístupu k utajovaným informacím podle právního předpisu.¹⁰⁵

Zdravotní způsobilostí se rozumí lékařská prohlídka, které se musí uchazeč podrobit před vznikem služebního poměru. Na rozdíl od výkonů služby popsaných v předchozích dvou kapitolách, není tento natolik fyzicky náročný, z tohoto důvodu není potřeba žádného specifického vyšetření ani fyzického přezkoušení. Proto se tato podmínka řídí zákonem č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách konkrétně § 59, jako tomu je u vzniku pracovního poměru.¹⁰⁶

Zrovna tak jako u úřednické zkoušky, pro výběrové řízení je stanovena tříčlenná komise, která dohlíží na průběh pohovorů. Na základě pohovorů určí 3 nejvhodnější kandidáty na danou pozici, dále určí, kteří uchazeči uspěli nebo neuspěli. Toto určení je z důvodu, aby komise mohla vybrat jiného vhodného kandidáta na danou pozici, kdyby se všichni 3 nejvhodnější uchazeči následovně rozhodli, že z výběrového řízení odstupují. Jestliže je s některým z uchazečů uzavřena písemná dohoda, bude mu následně zařízena lékařská prohlídka podle zákona o specifických zdravotních službách. Pokud by nastala situace, že nebude žádný z uchazečů vyhovující dané pozici, která je nabízena, výběrové řízení se

¹⁰³ Zákon č. 234/2014 Sb. o státní službě § 25 odstavec 3.

¹⁰⁴ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 26.

¹⁰⁵ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 25.

¹⁰⁶ Pichrt, J. a kol. Zákon o státní službě. Komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s 984ISBM 978-80-7478-843-7, strana 91-92.

zruší a bude vyhlášeno nové. Toto může nastat i za předpokladu, objeví-li se skutečnost, že vybraný uchazeč není zdravotně způsobilý, tím je od počátku zrušena písemná dohoda.¹⁰⁷

3.5 Rozhodnutí o přijetí a zařazení na služební místo

Aby bylo rozhodnutí o přijetí nového uchazeče do služebního poměru platné, musí obsahovat určité náležitosti. To samé platí i u rozhodnutí o zařazení na služební místo. V těchto dvou rozhodnutích je zcela zásadní rozdíl, jelikož se jedná o dvě odlišné skutečnosti. Je to z důvodu, že i zaměstnanec ve služebním poměru může být účastníkem výběrového řízení, kdy se ho v tomto případě následně netýká rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, ale jen rozhodnutí o zařazení na služební místo.

Rozhodnutí o přijetí do služebního poměru musí obsahovat tyto náležitosti: jméno, příjmení, titul, datum a místo narození, obor služby a služební místo. Dalšími jsou datum vzniku služebního poměru a datum nástupu do služby, na to navazuje, zdali se jedná o služební poměr na dobu neurčitou nebo na dobu určitou, k té je poté potřeba vypsát dobu trvání. Následuje správní úřad, pod kterým bude veden, a místo působnosti, kde svou činnost bude vykonávat. Posledními body je služební označení, platové zařazení a zkušební doba. Pokud by byla schválena, tak i délka kratší služební doby.¹⁰⁸

Rozhodnutí o zařazení na služební místo se zcela shoduje s rozhodnutím o přijetí do služebního poměru, výjimku tvoří pouze tři body. Toto rozhodnutí neobsahuje zkušební dobu, kdy je místo toho údaj o změně služebního poměru, zdali a jak se mění doba trvání. To za předpokladu, jde-li o zaměstnance ve služebním poměru na dobu určitou. Druhou změnou je, že již chybí údaj o dni vzniku služebního poměru. Třetí a poslední změnou je obsazení služebního místa na dobu určitou nebo na dobu neurčitou, kdy znovu u doby určité musí být uvedeno po jakou dobu.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 28.

¹⁰⁸ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 30 odstavec 1.

¹⁰⁹ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 30 odstavec 2.

3.6 Vznik služebního poměru

Služební poměr vzniká dnem, který je uveden v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, viz předchozí kapitola. Jestliže by zaměstnanec nenastoupil do služby v uvedený den nástupu, bude správním orgánem rozhodnuto o zrušení rozhodnutí o přijetí do služebního poměru. To za předpokladu, pokud se tento zaměstnanec řádně neomluví z důvodů závažné překážky nebo překážek do 7 dnů od plánovaného dne nástupu do služby.¹¹⁰

Poslední podmínkou pro vznik služebního poměru je složení služebního slibu. Aktuální služební slib má tuto podobu:

„Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu státní služby se budu řídit právními a služebními předpisy a v souladu s nimi příkazy představených. Své povinnosti budu vykonávat řádně, nestranně, svědomitě, odborně a v zájmu České republiky, nebudu zneužívat postavení státního zaměstnance a budu se chovat a jednat tak, aby nebyla ohrožena důvěra ve státní službu.“¹¹¹

Jako tomu bylo u služebních poměrů v kapitole 1 a 2, složení slibu se potvrzuje podpisem uchazeče. Ten skládá služební slib před správním orgánem. Tento podepsaný služební slib je následně archivován v osobní kartě zaměstnance. Jestliže by nebyl služební slib podepsán nebo by byl složen s výhradou, nevznikl by služební poměr.¹¹²

Po splnění všech výše jmenovaných podmínek může služební poměr vzniknout, neexistuje-li žádná překážka; tyto překážky jsou uvedeny v ust. § 33 z. č. 234/2014 Sb., kdy se jedná o postavení, které by uchazeč zastupoval, jedná se o postavení soudce, poslance nebo senátora, člena vlády a mnoho dalších.¹¹³

¹¹⁰ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 31.

¹¹¹ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 32.

¹¹² Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 32.

¹¹³ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě § 33.

4 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo shrnutí a následný rozbor jednotlivých právních aspektů a parametrů pro vznik služebního poměru. Získané informace následně porovnat a poukázat na obtížnost celého řízení o přijetí do služebního poměru ve všech jeho odvětvích.

Po shrnutí všech zjištěných informací z první kapitoly této práce, která je zaměřena konkrétně na bezpečnostní sbory, mohu konstatovat, že problematika služebního poměru v rámci právních náležitostí je až nepřiměřeně rozsáhlá a složitá. Všichni noví uchazeči se nesmí řídit pouze zákonem o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ale musí k tomu vzít v potaz i spoustu jiných zákonů, vyhlášek a interních aktů daných sborů. S touto extrémní náročností s největší pravděpodobností souvisí i fakt, že příslušníků v řadách bezpečnostních složek je nedostatek. Na druhou stranu, když se podíváme na celý tento proces jako na celek, a to k jakému zaměstnání se uchazeči upisují, je dobře, že na takováto pracovní místa je proces přijetí takto obtížný a náročný. Pokud by do bezpečnostních sborů byl přijat kdokoliv bez řádného otestování, mohlo by to poškodit bezpečnostní sbory a v celkovém důsledku i zájmy celé České republiky. Dovolím si přes nalezené nedostatky nebo body k zamyšlení konstatovat, že i když přijímací řízení je extrémně náročné, je tento proces adekvátní s ohledem k náplni práce, která je pak od nových příslušníků očekávána. Kdyby však nastala situace, kdy by bezpečnostní sbory již neměly personální problémy, navrhol bych i zvýšení důrazu na osobnostní požadavky uchazečů. Naopak nevidím smysl v omezování příslušníků při vykonávání jiné výdělečné činnosti, jako jsou manuální práce typu obkladač, truhlář atd. Samozřejmě za předpokladu, že by tato činnost neohrožovala dobrou pověst bezpečnostního sboru a zájmy služby.

Co se týče mnou nastavených cílů, musím uvést, že cíl poukázání na nedostatky v rámci přijímacího řízení do služebního poměru se mi povedlo nastínit pouze z části. Hlavním důvodem je, že tato bakalářská práce nebyla zaměřena pouze na příslušníky bezpečnostních sborů, ale na služební poměr jako celek. Jelikož je tato problematika natolik obsáhlá, nezbyl by v zadaném rozsahu bakalářské práce prostor pro splnění zadaného tématu.

Proces přijetí popsaný v druhé kapitole se zaměřením na vojáky se mi z pohledu uchazeče jeví mnohem jednodušší a přehlednější. Je to zcela určitě zapříčiněno tím, že tato problematika se zaměřuje jen a pouze na jednu ozbrojenou složku, proto jsou v ní všechny požadavky konkrétní a není potřeba se tolik zajímat o další vyhlášky a nařízení, jako tomu bylo v první kapitole.

Hlavním problémem nových uchazečů k vojákům je rozhodně splnění požadavků k zdravotní způsobilosti, která dle mého názoru lpí na úplných drobnostech, kvůli kterým jsou noví uchazeči předčasně vyřazeni, ačkoli by neměly vliv na jejich výkon služby. Ovšem nejsem lékařem, proto se jedná čistě o pohled laického pozorovatele. Z tohoto důvodu by dle mého názoru bylo vhodné zavést lékařské prověření ve smyslu jako u úřednické zkoušky, kdy by byl nový uchazeč přijat na základní pozici a pro změnu služebního místa by se musel podrobit specifickému lékařskému vyšetření pro toto konkrétní zařazení. Tímto by se mohl navýšit personální stav AČR.

Na rozdíl od bezpečnostních sborů si za personální nedostatky může AČR do jisté míry sama – především svým chováním, až by se dalo říci i opovrhováním vojáků na základních pozicích. Nastavením právního systému, kterým se AČR řídí, je možné regulovat vojáky, kteří se nechtějí dále vzdělávat, a tím postupovat na vyšší hodnosti, což je rozhodně dobře. Může to být bráno i jako motivace pro vojáky ve smyslu sebevzdělávání a udržování fyzické zdatnosti. Ovšem dá se na to pohlížet i z druhého pohledu, kdy je voják dobrým vojákem, ale jeho intelekt a vrozené schopnosti mu dále nedovolují další sebevzdělávání, i kdyby on sám chtěl, ale i přesto mu dále není prodloužen služební poměr. S tímto souvisí i fakt, že během přesouvání vojáků na různé pozice je primárně pohlíženo na doplnění stavů na určitých služebních pozicích, ve většině případů je však přehlížen osobní život vojáka. Po vyjmenování těchto kladů a záporů chápu z pohledu AČR absenci služebního poměru na dobu neurčitou, kdy však z pohledu vojáků rozumím ukřivděnost, když po plnění složitých pracovních úkonů a povinností, které jsou na ně kladeny, nemají jistotu budoucnosti v setrvání u AČR. Zrovna tak jako u bezpečnostních sborů, neshledávám u vojáků význam v omezování jiné výtěžné činnosti, pokud by nebránila výkonu služby a nepoškodila dobrou pověst AČR.

Cíle stanovené ve druhé kapitole byly dle mého názoru zcela splněny. Poukázal jsem na obtížnost přijímacího procesu a zároveň na možné důvody personálního podstavu. V tomto jediném případě přes všechny zjištěné informace nejsem zcela schopen rozhodnout, zdali je z mého pohledu přijímací proces nadhodnocený nebo podhodnocený.

Ve třetí kapitole, která se zabývala služebním poměrem ve státní službě, hodnotím, že mé stanovené cíle byly rovněž naplněny. V rámci české legislativy považuju správní právo za nejvíce problematické, především z důvodu veškerého množství a obsahu zákonů, vyhlášek a ostatních listin s nimi spojených. Zároveň však zákon o státní službě jako takový a s ním spojený služební poměr považuji za srozumitelný pro všechny nové uchazeče. Náročnost celého přijímacího řízení není tak velká, jako je tomu u procesů popsaných v prvních dvou kapitolách, ale jsou s ním spojené i benefity, které nejsou tak obsáhlé jako u jiných služebních poměrů. V této problematice však považuji za zcela rozumné, že tito zaměstnanci nesmějí vykonávat jinou výdělečnou činnost, jež jim není schválena nadřízeným, protože by mohlo snadno docházet ke střetu zájmů, pokud by se zaměstnanec zabýval oborem služby ve správním úřadě a k tomu stejnou činnost vykonával i mimo správní úřad. Krásným příkladem může být schvalování různých veřejných zakázek nebo dotací, jež by mohl schvalovat pro firmu, kterou úředník sám vlastní nebo zastupuje. Z pohledu zákona v tomto případě neshledávám další nejasnosti spojené se služebním poměrem, kdy i náročnost celého přijímacího řízení mi přijde zcela adekvátní k podmínkám, které jsou po zaměstnanci následně požadovány.

Každý služební poměr má své výhody i negativa, které jsem již zmínil v této práci. Cíl podrobně vysvětlit právní aspekty přijetí do služebního poměru byl v této práci dle mého úsudku zcela naplněn. Nedostatky i možná náprava těchto nedostatků zde byly taktéž vypsány, kdy tento cíl je také splněn, avšak co je pro jednoho nedostatkem, může být pro druhého zcela racionálním požadavkem. Proto není žádný zákon zcela jasný a neexistuje na něj pouze jeden pohled; kdyby tomu tak bylo, nemusel by existovat právní systém. Po celkovém shrnutí nemůžu s jistotou určit, který služební poměr je pro uchazeče nejlepší volbou, protože každý člověk má určité vlohy a vlastnosti, nemluvě o vidině svých životních cílů.

Proto je na každém, který služební poměr si vybere, aby mu vyhovoval a jestli vůbec má zvolit služební poměr.

Seznam použité literatury:

Prameny (právní a jiné dokumenty)

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

Zákon č. 89/2012Sb., Občanský zákoník.

Zákon č.40/2009Sb., Trestní zákoník.

Sbírka zákonů 487/2004, Vyhláška ze dne 7. září 2004, o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru.

Vyhláška č. 226/2019 Sb., o zdravotní způsobilosti ke službě v bezpečnostních sborech.

Vyhláška č. 474/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 487/2004 Sb.

Zákon č. 247/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 418/2002 Sb., Úplné znění zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, jak vyplývá z pozdějších změn.

Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

Zákon č. 186/1992 Sb., České národní rady o služebním poměru příslušníků Policie České republiky.

Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání.

Vyhláška č. 217/2010 Sb., o stanovení kvalifikačních předpokladů pro služební zařazení vojáků z povolání.

Zákon č. 46/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 332/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Vyhláška č. 153/2015 Sb., o stanovení typových služebních zařazení s rozhodnou dobou.

Vyhláška č. 357/2016 Sb., o zdravotní způsobilosti k výkonu vojenské činné služby.

Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě.

Odborná literatura

Tomek, P., Fiala, Z., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů s komentářem k 1. 10. 2019. 3. aktualizované vyd. Olomouc: Anag, 2019, ISBN 978-80-7554-234-2

Chrobák, J., Blahut, A., Kulhánek, J., Vodička, S. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 516 s.

ISBN 978-80-7598-539-2

Skoruša, L., Daněk, J. a kol. Zákon o vojácích z povolání. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 468 s.

ISBN 978-80-7552-929-9

JUDr. Petr Tomek, Mgr. Jiří Dluhoš, Mgr. Stanislav Hemza, Služební poměr vojáků z povolání. Nakladatelství ANAG, 2003

ISBN 80-7263-185-3

Pichrt, J. a kol. Zákon o státní službě. Komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2015, s 984

ISBN 978-80-7478-843-7

Jiné zdroje

Výroční zpráva – rok 2020 – poskytnuto oddělením vedoucího psychologa, Policejní prezidium ČR.

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Zařazení podle stupně vzdělání..... 23